

Η ΑΡΧΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΕΝΟΣ ΤΥΜΒΩΡΥΧΟΥ

Οί χωρικοί πού ληστεύουν τους άρχαιούς τάφους. Τό θεαματουργό τριβέλι. Η μέθοδος τής ψαράδας. Ο Κορινθίος Πανχυής Κεφάλας και ή δραματική ιστορία του. Μιά νύχτα γεμάτη γεγονότα. Η σαρκωφάγος και οι θυσασμοί της. Τό φαντασμά με τά φωσφορίζοντα μάτια. Παρά λίγο κερμανιέλα! Η Έλληνική γή γεμάτη χρυσά νομίσματα. Τά σύρματα του Λομπέρυ Περφόρα στον Πειραιά, κτλ.

ΙΝΕ αδύνατο νά φαντασθή κανείς πόσα κειμήλια άνακαλύπτονται και πόσα φυγαδεύονται από την Ελλάδα. Στους αρχαιολογικούς τόπους, όλα σχεδόν όί χωρικοί, είνε αρχαιοκατήλοι, και πολλοί Άθρηαιο—έπιστοί αρχαιοπύτων και άλλοι—συναλλάσσονται και κερδοσκοπούν μαζί τους, άποτελούντες διάφορες μυστικές έταιρίες ή καλύτερα συμμορίες.

Υπάρχουν άνθρωποι, και μάλιστα όχι λίγοι, πού βροίκουν ενδοκλήσια τους άρχαιούς τάφους, μέσα σε βάθος δύο και τριών και τεσσάρων μέτρων, κάτω από την επιφάνεια του εδάφους, χωρίς νά σκάψουν καθόλου. Τό μόνο τους όπλο, τό μόνο τους έργον, είναι ή πέτρα, ένα παμείγστο λιγνό, ψηλό, σιδερένιο τριβέλι, σαν τά γαστροκύματα των έφορικών. Τό έργαλείο τους αυτό τό βρίζουν στη γή, και όταν ή μάτη του άκουστήσει έπίνω στην έπιφάνεια πλάκα, τό καταλαμβάνουν άμέσως από τόν ήχο. Τότε τραβούν έπάνω τό τριβέλι, βάζουν σημάδια, Ξαναρχίζουν τη νύχτα, άνοίγουν τόν τάφο και παίρνουν ό,τι βρουν μέσα.

Τέτοια είδη τυμβωρυχίας είνε άπειρα και γίνονται συχνά σε όλη την Ελλάδα. Στην Κορίνθο, στό "Άργος, στη Σικώνα, στην Ταναγρα, στη Βοιωτία, χιλιάδες τάφοι έχουν ληστευθή με τη βοήθεια του σατανικού αυτού εργαλείου. Μέσα από τους άρχαιούς τάφους έχουν σκαφή πολιτισμότητα κειμήλια, άξιας πολλών εκατομμυρίων. Πολλοί όμως από τους θησαυρούς αυτούς καταστρέφονται από την άμάθεια των τυμβωρύχων και από τη βιασύνη τους.

Όταν άνακαθί ή ένας άρχαιός τάφος, πρέπει όλα τ' αντίκρισμα πού βροίκονται μέσα νά μιν άγγιχθούν καθόλου, γιατί μόλις κανείς τ' άγγίξη, άναλώνεται σε σκόνη. Είτε τά κόκκαλα του νεκρού, είτε χρυσάφι ή ασήμι ή ήλινα άγγεια, πρέπει νά μείνουν στον τόπο τους άπείραχτα, έλεύθερα στην έπίφραση της άτμοσφαιρας, τουλάχιστον 6 ώρες. Γιατί μόλις έτσι αφιρνωται» πάλι και Ξαναγίνονται στερεά, πηλούν. Οί περισσότεροι όμως χωρικοί, μόλις τά ιδούν, χιμούν νά τ' άρπάξουν και τά καταστρέφουν. Πόσα έπίσης όρνια καλλιτεχνήματα της άρχαιότητος έκομιματίστηκαν από τους άρχαιοκατήλους, για νά πουληθούν ως χρυσάφι στους χρυσικούς! Πόσες ενέπιγραφες πλάκες έχρηματοποιήθηκαν για θεμέλια χωριάτικων σπιτιών!

Η ληστεία των άρχαιών τάφων γίνεται συνήθως τά χαράματα. Και νά γιατί: Οί αρχαιοκατήλοι, τριβερίζοντας, άνακαλύπτουν τους τάφους τό άπόγευμα. Τους σημαδεύουν και μόλις νυχτώσει έρχονται και τους σκάβουν γρήγορα, βάζοντας γύρω καθρούλα, για νά μιν έβρουν άλλοι και τους Ξητήσουν μορσάά ή τους καταγγείλουν στας άρχές. Τά χαράματα τέλος παίρνουν τά εύρηματα.

Στά 1906 συνέβη στην Κορίνθο ένα δραματικό γεγονός. Ένας χωρικός άρχαιοκατήλος, όνόματι Παναγιώτης Κεφάλας, με δύο άλλους Κορινθίους, άνεκάληψε με τό τριβέλι τον έναν άρχαίο τάφο, κοντά στα έρείπια της άρχαίας πόλεως, κάτω από τό γρασιδί. Η σαρκωφάγος ήταν πολυτελής και πολύ μεγάλη. Θα άντιξ σε κάποια έπίσημη οικογένεια της άρχαίας Κορίνθου. Όταν ο Κεφάλας και οι δύο συνεταιροί του έόκησαν τη μορφήν του πλάκα, είδαν μέσα κειμήλια όχι μόνον άρχαιότητος, αλλά και ύψηλης άξιας. Άλλοι ο Κεφάλας εκ πειρας ήξερε ότι δέν έφερε νά τά τραβήσουν άμέσως από τόν τάφο, γιατί θα κατρεύει σε σκόνη, όπως τό είχε συμβή άλλοτε.

Άφισαν λοιπόν τό έσπαστικό του τάφου εκτεθειμένο στην έπίφραση της άτμοσφαιρας και έβγαν, για νά Ξαναρχούν τά χαράματα. Ο Κεφάλας έπήγε σπίτι του, έπεσε νά ησυχάζει, αλλά δέν τόν έβανε ύναος. Φοβόταν ότι οι δύο άλλοι θα έπήγανω κρυφά νά ληστέψουν τόν τάφο. Τέλος, άπεράσισε νά πάη αυτός και νά τους προλάβη, πριν Ξημερώσει άούχη. Ένώ όμως έπιπείσσε στο έργο μέρους, μέσα στη σιωπή και στό σκοτάδι, ή καρδιά του χτυπούσε κορμιά από τη συγκίνηση και τό φόβο μη τόν άντιληφθή κανένας περαστικός άγοργιάτης.

Έφτασε στον τάφο, έβωσε τό χέρι του μέσα, μη άξιαρα θόρυβος άντήχησε από τόν τάφο κι ή ένα φτεροτό φάντασμα με μεγάλη φωσφορίζοντα μάτια όμοιως και χτύπησε στό στήθος του, στό λαμό του, στό πρόσωπό του!... Ο Κεφάλας άφησε μία πηγμένη κρανηγή και γκεμίτησε άναίσθητος μέσα στον άνοχτο τάφο!...

Ίδού τί είχε συμβή: Μιά μεγάλη κοικοσβάγια των γειτονικών έρειπιών — τό άπαισιο

πουλί του δλέθρου και του θρήνου — τραβηγμένο, όπως είνε φυσικό της, από τη μυρωδιά του νεοσκαμμένου χώματος, είχε φοιλάσει μέσα στον τάφο και όταν είδε τόν τυμβωρύχο νά σκάβη έπάνω της, φοβήθηκε και όμοιως νά φύγη... Η κοικοσβάγια, φεύγοντας έτσι τρομαγμένη, χτύπησε κατάστημα τόν Κεφάλα, ό όποιος, μιν Ξεροντας νά Ξηγήσει τό φαινόμενο, δεισιδαμών, όπως όλα σχεδόν όί χωρικοί, ένόμισε ότι ήταν βροκόλακος, έχασε τις αισθήσεις του και γκεμίτησε μέσα στον τάφο, όπου χτύπησε άσχημα. Η από την άεράτη άμορσάρα ή και γιατί ήταν ήλασμένος και καρδιακός, ο Παναγιώτης Κεφάλας έμεινε νεκρός. Τό πουλί της Άθηνάς είχε εκδοκηθή...

«Όστις λάκκον άλλου σκάπτει, έαυτον πολλάκις θάπτει, λέει μία άρχαία παροιμία. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσαμε νά ποίμε άνασκάπτει.

Άλλ' ή δραματική αυτή ιστορία είχε και συνέχεια, σχεδόν μυθιορηματική: Οί δύο άλλοι συνεταιροί της τυμβωρυχίας είχαν κάνει την ίδια σκέψη με τόν Κεφάλα. Ο Ένας είπε στον άλλο, την ίδια νύχτα: —"Αν πάει τώρα ο Παναγιής θα πάει κρυφά τ' άρχαία!...

—"Ετσι λέω και 'γώ... Νά τόν προλάβουμε!...

Ξεκίνησαν λοιπόν μ'ένα φαναράκι, έβγασαν στον τάφο και φαντασθήτε την τρομάρα τους, όταν, σκάβοντας στό χάσμα, είδαν τόν Κεφάλα νεκρό, μέσα στό αιμα του! Στην άρχή είχαν νά τόν άφήσουν εκεί, αλλά δέν πρόφτασαν νά πραγματοποιήσουν τό σκοπό τους, γιατί την ίδια στιγμή δύο δασοφύλακες του Πειραιά, περνώντας από εκεί, είδαν τό φως του φαναριού, κατάλαβαν ότι πρόκειται περί αρχαιοκατήλων και άποφασισαν νά τους πιάσουν, ίσως και...για νά λάβουν μέρος στη μορσάά!... Οί δασοφύλακες, με την ικανότητα και την πείρα πού έχονε σε τέτοιες δουλειές, έπεσαν έπάνω τους με τά πιστόλια στο χέρι, φωνάζοντας:

—Στόν τόπο, γιατί πυροβολώμε!...

Οί χωρικοί παρέλσαν. Οί δασοφύλακες, μόλις βρήθηκαν μπροστά σ' ένα πτώμα, ένόμισαν ότι έγινε δουλομορσία, δι δηλαδή οι δύο χωρικοί είχαν σκοτώσει τόν Κεφάλα για νά καρπολήν μόνον τους αρχαιολογικούς θησαυρούς, και μιν άκούγοντας καμμία δικαιολογία, όδήγησαν τους δύο συνεταιρούς στην άστυνομία Κορίνθου.

Την άλλη μέρα ή πόλις ήταν άνάστατη. Οί εισαγγελέες, ο άστυνομικός, ο έφορος των άρχαιοτήτων, έπήγαν επί τόπου, έβγαλιν από τόν τάφο ένα πλήθος χρυσά κτερισματα, έφραθος κλπ. και ενήργησαν άναγκάσεις. Κανείς δέν ήθελε νά παραθευθή την δικαιολογία των χωρικών. Όλοι έπιστεσαν ότι είχε διαπραχθή δολομορσία και οι δύο αρχαιοκατήλοι παρετέμφησαν στο Καζοφυλακείο.

Η δίχη τους, έξουχηστική, έγινε στο Ναύλιον. Εύτυχώς γι' αυτούς, οι ένοχοι έπέσθησαν ότι ήταν άθωα κι' έτσι γλύτωσαν από την κερμανιέλα.

Η έφημερίδες της εποχής γράφουν εκτενώς για τό δράμα αυτό. Σημειωτέον ότι ο Κεφάλας ήταν είσορος χωρικός και...κομματάχης.

Η ιστορία της αρχαιοκατηλίας στην Ελλάδα άρχισε πολύ πρό της άπελευθερώσεως της, από τόν καιρό πού μας έκλεβαν οι Έθνοπαίτη της χιλιμονομία των προγόνων μας, και μάλιστα άποστοργήματα σαν την Αφροδίτη της Μήλου, της Καρυατίδας της Ακροπόλεως και τόσα άλλα. Άλλ' άμέσως μόλις ή Ελλάδα άρχισε νά μάχεται για την άνεξαρτία της, έννομιώτιστε μέτρα κατά των αρχαιοκατηλων. Πρώτη ή Έθνική Συνέλευσις της Τροιζήνος, στη «Λιάταξ Διοικήσεως της Έλληνικής Έπαρχείας», πού ψηφίστηκε την 1η Μαΐου 1827, όρίζει στό άρθρο ΦΠ' ότι:

«Ο Διοικήτης χρεωστέι νά φροντίσει νά μη πωλούνται και νά μη μεταφέρωνται εκτός της Έπικρατείας οι άρχαιότητες.

Η έν Άργεη Δ' Έθνική των Έλλήνων Συνέλευσις εξέδωσε, στις 2 Αύγουστου 1829 και τό έξι ψηφισμα:

«Α') Τά ψηφισθέντα παρά της έν Τροιζήνη Έθνικής Συνελεύσεως κατά της εξαγωγής των μνημείων της αρχαιότητος έπικυρώνονται. Β') Δίδεται ή άδεια εις την Κυβέρνηση νά συγχωρη την εξαγωγή μόνον των συντημμένων των αρχαιοτήτων και όταν μόνον ζητούνται, ως συντελούντα εις τάς αρχαιολογικάς έρευνάς έπιστημονικού τινος καταστήματος οίσοδήποτε Κυβερνήσεως.

Ο Γάλλος φιλόσοφος Κουζέν, κρίνοντας τό ψηφισμα αυτό, έγραψε

